

Is voetbal de nieuwe religie?

Nederlandse socioloog Ruud STOKVIS belicht sociale functies van sport en religie

- ▶ Sport en religie zijn niet met elkaar gelijk te stellen
- ▶ Ze hebben wel sociale functies gemeen
- ▶ In het voetbalstadion putten velen kracht uit verbondenheid

Bert CLAERHOUT

Het werk wordt dezer dagen eventjes vergeten en de routine doorbroken. De meeste ogen zijn gericht op wat in de Braziliaanse voetbaltempels gebeurt. De sterke emoties die daarmee gepaard gaan, doen sommigen dan ook besluiten dat voetbal de nieuwe religie is. Niet toevallig luidt de titel van het pas verschenen boek van de Nederlandse sportsocioloog Ruud Stokvis *Lege kerken, volle stadions*.

Kun je voetbal en religie met elkaar gelijkstellen? Te midden van de Oranjegekte die de Amsterdamse grachtengordel in haar greep heeft, houdt Stokvis het hoofd koel. „Voetbal is zeker geen religie, ook al heeft de verering van sporthelden veel weg van de verering van heiligen en beschouwen sommige supporters het stadion van hun club als hun kerk”, zegt hij. „Geloof heeft te maken met het bovennatuurlijke en dat is in de sport niet aan de orde. Onderzoek laat evenmin toe te besluiten dat sport de Kerk naar de marge van de samenleving heeft verdrongen. Voor mij gaat het om onafhankelijke ontwikkelingen binnen de wereldwijde modernisering en globalisering.”

Gelijkenissen zijn er uiteraard wel. „Beide hebben sociale func-

ties gemeen, zoals het creëren van verbondenheid, vorming en zingeving”, zegt Stokvis. „Welnu, de sport nam in onze gesecculariseerde samenleving steeds meer van die functies van de Kerk over. Onderwijs, massamedia en populaire muziek bijvoorbeeld deden dat ook, maar wat sport zo belangrijk maakt, is dat ze die sociale functies combineert.”

De opvoedkundige waarde van sport voor jongere en oudere sportbeoefenaars wordt door niemand betwijfeld. Dat sport verbondenheid schept, staat eveneens vast. Door de televisie en de commercialisering van de topsport neemt die impact trouwens enorm toe. Zelfs in een land als België, waar de tegenstellingen tussen de gemeenschappen vaak groot zijn, hebben de Rode Duivels veel weg van een instituut dat de bevolking bijeenhoudt. Voorts is er de wereld-

Een zinderend stadion geeft velen energie en sterkt het gevoel dat het leven de moeite waard is

wijde bewondering voor topsporters. Overal ter wereld zie je mensen rondlopen in shirts van hun favoriete spelers. Ook dat draagt bij tot internationale contacten.

Tot slot is er de zingevende waarde. „We hebben het hier over de affectieve betekenis van zingeving”, benadrukt Stokvis. „Ik bedoel daarmee dat mensen het gevoel hebben dat ze één zijn met anderen, dat ze energie te over hebben, kortom, dat ze zich goed voelen en dat het leven de moeite waard is. Gelovigen ervaren dat

als ze contact met het goddelijke menen te hebben, maar ook niet-gelovigen zoeken dat soort ervaringen op. Die kunnen ontstaan bij feestelijke of andere gelegenheden waar een enthousiaste massa bijeen is. Welnu, het lijkt er sterk op dat de behoefte om dergelijke collectieve ervaringen te delen, almaar toeneemt.”

„Als sport in de media als substituuft voor religie naar voren wordt geschoven, gaat het vooral over die enthousiasmerende werking die bijvoorbeeld wereldbekerwedstrijden op een massapubliek hebben”, vervolgt Stokvis. „Een rockconcert geeft ook wel opwindend, maar daar gaat toch minder een verbindende werking van uit en bovendien gebeurt dat niet week in week uit zoals bij voetbal. Overigens gaat het niet om opwindend alleen, maar ook over het gevoel zich met anderen en met zijn favoriete club te identificeren. Die identificatie wordt door sjaals, shirts en posters ook buiten de wedstrijden in stand gehouden.”

Het klinkt fraai, maar wat met hooliganisme, omkoperij en bruut geweld op het veld? „Emoties, driften en financiële en andere belangen houden nu eenmaal het risico in dat dingen ontsporen”, besluit Stokvis. „Dat kom je overal tegen. Als je de geschiedenis van andere maatschappelijke instituten en bewegingen nagaat, vind je ook daar allerlei gedragingen die niet in overeenstemming zijn met de morele richtlijnen. Laten we dus allereerst kijken waar het wel goed loopt.”

Ruud Stokvis, *Lege kerken, volle stadions*, Amsterdam University Press, Amsterdam, 2014, 220 blz., 29,95 euro.

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Iedereen heeft baat bij een sterk middenveld

„Het Algemeen Christelijk Werknemersverbond (ACW) heet voortaan beweging.net. In tegenstelling tot het ACW, dat als een koepel voor de aangesloten organisaties functioneerde, is beweging.net een flexibel netwerk van elf partnerorganisaties: ACV, CM, Familiehulp, Femma, kwb, KAJ, OKRA, Ziekenzorg CM, Pasar, Internationaal Comité en Wereldsolidariteit. Elke organisatie behoudt haar eigenheid en specifieke doelstellingen. Daarnaast telt beweging.net geassocieerde partners zoals Welzijnszorg en Pax Christi. De organisaties moeten elkaar versterken en door dienstverlening en belangenbehartiging naar structurele oplossingen zoeken voor maatschappelijke uitdagingen.

Aan dergelijke uitdagingen is er alvast geen gebrek. Op de voorstelling van beweging.net, op 14 juni in Antwerpen, onderstreepte algemeen directeur Patrick Develtere dat het netwerk volop zal inzetten op levenskwaliteit. Hetzelfde geldt voor leefmilieu en ouderenzorg. „De staat en de bedrijven kunnen die complexe problemen niet alleen aan”, zei Develtere. „Daarom zijn er krachtige organisaties nodig die steunen op het engagement van tienduizenden vrijwilligers.” Beweging.net positioneert zich tussen de staat en de markt, daar waar organisaties van vrijwilligers hulp en oplossingen aanreiken. Het netwerk zal daartoe investeren in vorming en opleiding, onder meer via de oprichting van een Sociale en Politieke Academie.

De naamsveranderingen heeft alvast tot gevolg dat de C uit het logo verdwijnt. Komt daarmee een einde aan de christelijke inspiratie? Volgens Develtere alvast niet. Hij benadrukte de nood aan zingeving in de samenleving en de werking daarvoor binnen de nieuwe structuur. In het handvest staat dat „het christelijk gedachtegoed diepgang en daadkracht geeft aan het maatschappelijke project van het netwerk”. De organisaties moeten dat nu concreet maken. Veel hangt ongetwijfeld af van de vitaliteit van de huidige kernen binnen de beweging.

De vernieuwingsoperatie beoogt een nieuwe start voor het christelijke middenveld. Ze was nodig om de structuur beter aan de netwerksamenleving aan te passen – zeker na het pijnlijke Dexia-debacle dat het ACW financieel zwaar op de proef stelde en dat bij veel coöperanten van Arcopar nog steeds zwaar op de maag ligt. Desalniettemin hebben we allen baat bij een beziend middenveld dat tot in de verste uithoeken mensen vormt en vrijwilligers inzet om werk te maken van de dagelijkse spontane solidariteit. Decennialang heeft het ACW mensen uit diverse bevolkingscategorieën opgevangen en begeleid, hun belangen op de hoogste echelons verdedigd en hun ongenoegen verwoord. Waar het middenveld verdwijnt, speelt maatschappelijke onvrede allereerst het extremisme in de kaart. Sterke middenveldorganisaties blijven hoe dan ook de beste remedie tegen extremisme, onverschilligheid en verzuring.”

Waar het middenveld verdwijnt, speelt maatschappelijke onvrede extremisme in de kaart

Wereldbekerwedstrijden wekken in sterke mate enthousiasme en verbondenheid bij het massapubliek op. © Belga Image

Beste lezer,

Dit nummer van *KERK & leven* is het laatste vóór het begin van de zomervakantie. Naar jaarlijkse gewoonte is het een nummer voor drie weken, vandaar onder meer de drie bladzijden met de zondagslezingen. Ook het volgende nummer, dat op 16 juli verschijnt, is een nummer voor drie weken. We verschijnen opnieuw wekelijks vanaf woensdag 6 augustus. Houd er ook rekening mee dat in de zomermaanden enkele rubrieken niet verschijnen of worden aangepast. De redactie wenst u alvast een prettige en deugddoende vakantie.

P.S. De laatste column van Jan Becaus verscheen in het nummer van vorige week. Het nummer van *KERK & leven* was reeds gedrukt toen zijn beslissing om zich voor de N-VA te engageren bij ons bekend was. We danken hem voor zijn bijdragen in het afgelopen jaar.